

Quatre anys de guerra

1992

29 febrer. El 63% dels votants de Bòsnia-Hercegovina (B-H), majoritàriament d'origen musulmà i croat, decideixen, en referèndum, el futur de la república. El 99% vota per la independència.

13 març. Arriba a Sarajevo un primer contingent de 14.000 Cascos Blaus (CB) de l'ONU.

1 abril. Inici del setge de Sarajevo per l'exèrcit federal iugoslau, de majoria sèrbia.

6 abril. La Comunitat Europea reconeix B-H i l'endemà ho fan els Estats Units. Francitadors serbis causen a Sarajevo la primera víctima de la guerra disparant contra els participants en una manifestació per la pau. Els serbis de Bòsnia proclamen la "República Sèrbia de Bòsnia".

27 abril. Proclamació a Belgrad de la nova "República Federal de Iugoslàvia", formada per Sèrbia i Montenegro.

2 maig. En tornar de la conferència de pau de Lisboa, el president Izetbegovic és fet presoner per l'exèrcit federal a l'aeroport de Sarajevo.

6 maig. El líder radical croat Mate Boban i el dels rebels serbis, Radovan Karadzic, acorden a Graz (Àustria), i en absència de la part musulmana, la partició ètnica de B-H.

22 maig. Admissió de B-H, juntament amb Croàcia i Eslovènia, com a membres de ple dret de les Nacions Unides.

30 maig. El Consell de Seguretat de l'ONU aprova la resolució 757, que imposa l'embargament comercial, petroler i aeri a Sèrbia i Montenegro, per responsables de la guerra.

3 juliol. Proclamació d'un "estat croat d'Hercegovina-Bòsnia".

10 juliol. La Conferència per la Seguretat i la Cooperació a Europa decideix d'enviar a l'Adriàtica vaixells de la Unió Europea Occidental i de l'Aliança Atlàntica per fer respectar l'embargament contra Sèrbia i Montenegro.

11-12 juliol. Les forces sèrbies desencadenen una àmplia ofensiva contra algunes ciutats de la Bòsnia oriental, especialment als voltants de Gorazde, població de majoria musulmana.

21 juliol. Els presidents de B-H, Alija Izetbegovic, i de Croàcia, Franjo Tudjman, tanquen a Zagreb un acord "d'amistat i de cooperació" i estableixen relacions diplomàtiques.

2 agost. Eleccions a Croàcia: Franjo Tudjman és reelegit president amb el 56,7% dels vots.

3 agost. L'Alt Comissionat pels Refugiats (ACR) confirma l'existència de camps de presoners musulmans establerts pels serbis al nord de la República.

13 agost. El CdS aprova la resolució 771, que

Des de l'any
1992, la guerra a
Bòsnia ha viscut
molts alts
i baixos amb unes
constants molt
marcades: la
transgressió
sistemàtica dels
drets humans
i dels articles de
la Convenció de
Ginebra i, d'altra
banda, la
incapacitat de la
comunitat
internacional
per plantejar
solucions justes
que atuessin el
desenvolupament
del conflicte.
EL TEMPS ofereix
la cronologia dels
quatre anys de
guerra.

condemna tota violació de la llei internacional dels drets de l'home i exigeix l'accés als camps de concentració. Sèrbia reconeix oficialment la República d'Eslavònia.

26-28 agost. Conferència internacional de pau sobre l'ex-Iugoslàvia a Londres. La comunitat internacional considera Sèrbia part agressora i acusa Karadzic, el qual es compromet a tancar els camps de presoners. S'acorda de crear a Ginebra un fòrum permanent copresidit per Cyrus Vance (ONU) i David Owen (CE).

22 setembre. L'Assemblea General de l'ONU vota l'exclusió de la nova Iugoslàvia (RFI).

9 octubre. Resolució 781: el CdS imposa la prohibició de traspasar l'espai aeri de B-H als vols militars. El 23 de novembre, les Forces de Protecció de les Nacions Unides (FORPRONU) fan saber que la resolució ha estat violada almenys un centenar de vegades.

23 octubre. Per primera vegada des del començament del conflicte, els responsables militars de les tres comunitats en guerra (musulmans, serbis i croats) es reuneixen a Sarajevo per iniciativa de l'ONU.

1 novembre. Representants de la "República Sèrbia de B-H" i de la "República Sèrbia de Krajina" a Croàcia es reuneixen per establir un sistema legal comú i fer un primer pas cap a la unificació amb la Gran Sèrbia.

1 desembre. La Comissió dels Drets Humans de l'ONU utilitza per primer cop el terme genocidi per designar la política de neteja ètnica practicada pels dirigents serbis a B-H i a Croàcia.

18 desembre. La resolució 798 "condemna amb força la detenció en massa, organitzada i sistemàtica, i la violència contra les dones, en particular contra les dones musulmanes a B-H".

20 desembre. Slobodan Milosevic és reelegit president de Sèrbia.

1993

3 gener. Comencen a Ginebra les negociacions de pau sobre la base del pla de partició presentat per Cyrus Vance i David Owen.

8 gener. El vice-primer ministre bosnià, Hakiya Turajlic és assassinat per un milicià serbi quan era a l'interior d'un vehicle blindat de l'ONU.

9 febrer. Tadeus Mazowiecki declara que un terç dels habitants de B-H han hagut d'abandonar casa seva: 700.000 a l'exili i uns 800.000, dispersats per la república.

22 febrer. La res. 808 acorda la creació d'un Tribunal Internacional per a jutjar els responsables dels crims de guerra a l'ex-Iugoslàvia.

a Bòsnia-Hercegovina

CISCO PARÉS

25 febrer. El president dels EUA, Bill Clinton, decideix llançar amb paracaigudes ajut humanitari a les poblacions de la Bòsnia oriental.

11-20 març. El general Philippe Morillon, comandant en cap de FORPRONU, accepta de quedar-se nou dies a Srebrenica, enclavament musulmà assetjat pels serbis.

25 març. El president Izetbegovic signa el pla de pau Vance-Owen, refusat el 16 de maig pels serbis de Bòsnia.

31 març. La resolució 816 autoritza el recurs a la força per fer respectar la zona d'exclusió aèria. Els avions de l'OTAN es fan càrrec de l'operació, que comença el 12 d'abril.

16 abril. La resolució 819 del CdS declara Srebrenica i voltants "zona de seguretat", i exigeix a les milícies sèrbies que aixequin el setge.

1-2 maig. Cimera a Atenes entre els líders de les tres parts en conflicte. Radovan Karadzic accepta el pla de pau Vance-Owen sota amenaça d'una intervenció militar occidental.

7 maig. La resolució 836 aprova la creació de cinc "zones de seguretat" més: Sarajevo, Tuzla, Zepa, Gorazde i Bihac.

15-16 maig. Referèndum serbi a Bòsnia. Guanya el "no" al pla de pau Vance-Owen, rebutjat ja el 26 d'abril per l'autoproclamat Parlament serbi de Bòsnia.

22 maig. La CE i Rússia renuncien a una solució militar a la guerra.

9 juny. La UE comença a patrullar pel Danubi a fi d'aplicar l'embargament a Sèrbia. L'estat espanyol hi participa amb 49 guàrdies civils.

29 juny. Els EUA voten en favor d'un projecte presentat pels països no-alineats dins el CdS contra la fi de l'embargament d'armes a l'exèrcit bosnià. La proposta és denegada per l'absència dels nou vots dels països europeus.

2 agost. L'OTAN pren la decisió de bombardejar l'exèrcit serbi, prèvia ordre de l'ONU.

15 agost. Després de moltes amenaces de l'OTAN d'atacar amb bombardeigs aeris, les forces sèrbies s'avenen a abandonar algunes posicions sobre la muntanya Igman.

20 agost. Presentació del pla de pau Owen-Stoltenberg que preveu la divisió de Bòsnia en tres repúbliques autònomes: la sèrbia amb un 52% del territori, la musulmana amb un 31% i la croata amb un 17%.

24 agost. Intensos combats entre croats i musulmans a la ciutat de Mostar impedeixen l'arribada de combois amb aliments i medicines.

28 agost. Croats i serbis accepten el pla de pau de Ginebra. Els musulmans el refusen.

11 setembre. Llançament, per primer cop, d'un míssil serbi sobre Zagreb.

La seu del diari 'Oslobodjenje' va quedar absolutament destruïda a l'inici de la guerra. Totes les llibertats, inclosa les d'expressió i d'informació, han estat vulnerades durant el transcurs de la guerra.

13 setembre. La Creu Roja Internacional avalua en 3.600.000 els refugiats de l'ex-Iugoslàvia. 2.200.000 són bosnians. L'informe denuncia l'afusellament en massa de refugiats musulmans i croats a la Bòsnia central.

16 setembre. Els líders dels tres bàndols es reuneixen a Sarajevo per acabar la guerra. S'arriba a un acord d'alto-el-foc, trencat l'endemà mateix.

6 novembre. L'exèrcit bosnià passa a controlar Sarajevo després de la dissolució de les milícies croates.

9 novembre. Les bombes croates destrueixen el vell pont de Mostar.

3 desembre. Fracàs de les converses de Ginebra sobre la divisió territorial de B-H.

20 desembre. L'Assemblea General de l'ONU adopta una resolució per la qual demana la fi de l'embargament d'armes al govern bosnià. Els EUA hi voten favorablement i els països de la Unió Europea s'abstenen.

1994

9 gener. Izetbegovic i Tudjman negocien a Bonn un nou mapa per la divisió de Bòsnia.

5 febrer. Explosió d'un obús sobre el mercat central de Sarajevo: 68 morts i 197 ferits.

9 febrer. L'OTAN concedeix un terme de deu dies als serbis de Bòsnia per aixecar el setge de Sarajevo i amenaça amb atacs, si no retira l'armament pesant a vint quilòmetres al voltant de la ciutat.

20 febrer. L'OTAN renuncia a atacar els serbis perquè considera que han aixecat el setge de la capital bosniana.

28 febrer. Primer atac aeri de l'OTAN: quatre avions serbis són abatuts prop de Banja Luka per haver violat la zona d'exclusió aèria de Bòsnia.

1 març. Acord marc entre Sarajevo i Zagreb, sota l'impuls dels EUA, relatiu a l'establiment d'una federació croato-musulmana de B-H.

10-11 abril. Els avions de l'OTAN bombardegen posicions sèrbies de Gorazde.

22 abril. Després d'un ultimàtum de l'OTAN, les forces sèrbies posen fi a l'ofensiva contra Gorazde i retiren l'armament pesant a 20 quilòmetres de la ciutat.

25 abril. Es crea a Londres un grup de contacte sobre Bòsnia (EUA, Rússia, França, Alemanya i Gran Bretanya) que adopta, el 13 de maig, un pla de pau que atribueix el 51% del territori bosnià a la federació croato-musulmana i el 49% als serbis de Bòsnia. Les forces sèrbies controlen en aquest moment el 71% de la república.

12 maig. El senat nord-americà és favorable a aixecar un embargament unilateral de les armes destinades a B-H.

26 maig. Les tres parts del conflicte trenquen les negociacions de Ginebra sense arribar a cap acord.

23 juny. L'Assemblea Nacional de la Federació croato-musulmana de Bòsnia elegix el seu primer govern, liderat pel musulmà Haris Siladjic i format per deu musulmans i sis croats. L'endemà, l'exèrcit bosnià i el Consell de Defensa croat signen a Sarajevo el final oficial de l'estat de guerra entre ambdues parts, que ha durat quasi un any.

Els partidaris d'una Bòsnia plural i unida han estat els grans derrotats d'aquest conflicte. Però les famílies trencades s'han repartit per tot el territori.

30 juliol. La forta pressió sobre els serbis, amb la imposició de dures sancions econòmiques sobre Sèrbia i Montenegro, obliguen Milosevic a exigir a les forces de Karadzic que acceptin el pla de pau. Croats i musulmans l'accepten.

5 agost. Bloqueig polític i econòmic de Belgrad contra els serbis de Bòsnia pel rebuig del pla de pau aprovat pel Parlament de Pale.

21 agost. L'exèrcit bosnià ataca l'enclavament de Bihac, a mans dels bosnians secessionistes de Fikret Abdic.

24 setembre. Una resolució del CdS de l'ONU obre el trànsit aeri entre Sèrbia i la resta de països del món, i permet la participació dels ciutadans serbis en competicions esportives i certàmens culturals.

4 octubre. L'ONU acorda una rebaixa de les sancions a Iugoslàvia per haver blocat les relacions amb els serbis de Bòsnia.

30 octubre. L'exèrcit bosnià conquereix més de 250 km² de l'enclavament de Bihac.

21-23 novembre. Atacs aeris de l'OTAN contra aeroports i posicions sèrbies. El president rus, Borís Ieltsin, condemna l'acció dels aliats.

20 desembre. L'ex-president nord-americà, Jimmy Carter, aconsegueix un acord per a aturar les hostilitats durant quatre mesos a partir del primer de gener del 1995.

1995

11 gener. Les tres parts en conflicte accedeixen a prolongar quatre mesos més un acord d'alto-el-foc a la capital bosniana.

12 gener. Croàcia anuncia que les forces de l'ONU desplegades al seu territori no renovaran el mandat, que perdrà la vigència el 31 de març.

29 març. Sarajevo compleix mil dies del pont aeri humanitari més llarg de la història –malgrat més de 200 interrupcions–, iniciat el 3 de juliol del 1992.

26 abril. El Tribunal Internacional sobre Crims a l'ex-Iugoslàvia declara els dirigents serbo-bosnians Karadzic i Mladic presumptes criminals de guerra.

1 maig. Fi de la treva, en línies generals molt poc respectada.

2-3 maig. Zagreb és bombardejada per míssils serbis llançats des de la Krajina: cinc morts i més d'un centenar de ferits.

5-7 maig. S'intensifiquen els combats al corredor de Posavina.

25 maig. Sis avions de l'OTAN bombardegen dipòsits de municions de Pale un cop expirat l'ultimàtum de la FORPRONU que exigia a les milícies sèrbies la devolució de l'armament pesant. Els serbis de Bòsnia ataquen Tuzla i causen 71 morts i 150 ferits.

26 maig. Nova ofensiva aliada contra Pale. En represàlia, els serbis de Bòsnia prenen per hostatges personal de l'ONU. Més de 370 CB són capturats i utilitzats com a "escuts humans".

3 juny. L'OTAN crea una "Força de Reacció Ràpida" (FRR) destinada a reforçar la FORPRONU i capacitada per a realitzar accions ofensives. No es desplegarà efectivament fins al 23 de juny.

14 juny. Els serbis de Bòsnia alliberen 130 CB; 14 continuen retinguts fins al dia 18.

19 juny. L'ONU retira els CB que protegien l'armament pesant serbi de l'Igman.

11 juliol. L'enclavament de Srebrenica cau en mans dels serbis de Bòsnia. Dones, infants i vells són obligats a abandonar la ciutat; les tropes fan presoners uns set mil homes, que al cap d'un dies es donen com a desapareguts.

25 juliol. L'enclavament de Zepa es rendeix a les forces serbo-bosnianes. L'endemà Croàcia entra en guerra per aturar l'ofensiva dels serbo-bosnians contra l'enclavament de Bihac.

5 agost. L'exèrcit croat recupera la ciutat de Knin, capital de la Krajina, territori croat sota control serbi. L'acció conjunta amb l'exèrcit governamental bosnià permet de trencar un any de setge de Bihac.

18 agost. L'ONU anuncia la retirada de tots els CB de Gorazde.

28 agost. Bombardeig d'un mercat de Sarajevo atribuït als serbis: 41 morts i 84 ferits.

3 setembre. L'OTAN llança un ultimàtum als serbo-bosnians perquè retirin tot l'armament pesant dels voltants de Sarajevo i aixequin el setge de les ciutats musulmanes.

8 setembre. A la sortida de la reunió tripartida de Ginebra, la RFI reconeix B-H, i Sarajevo reconeix l'existència sobre el seu territori d'una "República Sèrbia" ("RS").

13 setembre. Les forces croato-bosnianes prenen 1.500 km² de Bòsnia central i el baluard serbi de Jajce.

14 setembre. Després de la suspensió dels raids aeris de l'OTAN, l'ONU i els serbis de Bòsnia arriben a un acord sobre l'aixecament del setge de Sarajevo.

50.000 serbis fugen cap a Banja Luka per l'ofensiva combinada de bosnians i croats.

16 setembre. Represa del pont aeri a Sarajevo.

26 setembre. A Nova York els representants de B-H, de Croàcia i de la República Federal Iugoslava arriben a un acord sobre els convenis institucionals a Bòsnia, que preveuen, entre més coses, l'establiment d'una "presidència nacional" i l'organització d'eleccions lliures.

29 setembre. L'OTAN demana als militars de l'Aliança Atlàntica de preparar una força multinacional de pau a Bòsnia, destinada a substituir els CB.

5 octubre. Alija Izetbegovic, el mitjancer nord-americà Richard Holbrooke i Radovan Karadzic signen un armistici que ha d'entrar en vigor a la mitjanit del 9 al 10 per espai de 60 dies al conjunt del territori de B-H. Apareixen noves fosses comunes prop de la ciutat de Kupres, en territori serbi reconquerit per l'exèrcit bosnià.

Sarajevo ha esdevingut durant quatre anys un escenari digne de les millors pel·lícules bèl·liques. El setge a la capital bosniana ha estat constant.

8 octubre. Bombardeig contra el camp de refugiats bosnià de Zininice, prop de Tuzla: 11 morts i 38 ferits.

9 octubre. El govern bosnià ajorna l'entrada en vigor de l'alto-el-foc, previst per a mitjanit, perquè estima que les condicions fixades per a la treva no s'han complert, sobretot quant al restabliment del subministrament de gas, aigua i electricitat de Sarajevo.

11 octubre. Les autoritats serbo-bosnianes i el govern de Sarajevo donen ordres a les tropes respectives perquè respectin l'alto-el-foc general a partir de mitjanit.

29 octubre. Eleccions generals a Croàcia. Tudjman és reelegit president de la república.

21 novembre. Després de dues setmanes de negociacions a la base militar de Dayton (Ohio, EUA), la diplomàcia nord-americana aconsegueix que les tres parts en conflicte acordin un pla per a aturar la guerra. L'acord inclou, entre alguns punts més, la definició territorial de l'estat de B-H, format per dues confederacions, i les condicions de la pau, però evita de parlar de responsabilitats i de crims de guerra.

26 novembre. Milicians croats saquegen i incendien les localitats de la Bòsnia central que han de passar sota control serbi quan s'apliqui el pla de pau.

1 desembre. Comença el desplegament dels 20.000 soldats nord-americans que formen part de les forces multinacionals encarregades de preservar el compliment del pla de Dayton.

8-9 desembre. La reunió de Londres sobre el futur de la pau adopta el compromís de forjar un nou marc polític i constitucional a B-H, que ha de sorgir d'unes eleccions democràtiques.

14 desembre. L'acord és signat a París per Alija Izetbegovic, Franjo Tudjman i Slobodan Milosevic.

20 desembre. Traspàs de poders entre els Cascos blaus i les tropes internacionals de l'OTAN (IFOR).

Isabel Galí